

„Itt úgy valósíthatja meg magát valaki,
ha egyben fel is ad egy keveset
az egyéniségéből”

Beszélgetés a Pécsi Szimfonikus Zenekar igazgatójával és első koncertmesterével

Szkladányi Péter, a Pécsi Szimfonikus Zenekar igazgatója, nem csupán kitűnő művésztanár, hanem a pécsi zenei élet gyökereinek jeles kutatója is. Számos tanulmányt írt a múlt század Fünfkirchenben élt, a zeneirodalomban kevéssé ismert muzikusairól. Így nem meglepő, amikor kijelenti: a Pécsi Szimfonikus Zenekar tulajdonképpen 184 éves, hiszen 1811, a Tonkünstler Societät megalakulása óta megszakítás nélkül mindig működött zenekar a városban. Az igazgatóval és Gy. Vass Ágnes első koncertmesterrel azonban főként a pécsi szimfonikusok jelenéről és jövőjéről beszélgettünk.

Sz. P.: — Jót tett az együttesnek a függetlenség, 1984-ben váltunk el a pécsi színháztól és filharmóniától. Addig „belülről kifelé” muzikáltunk, vagyis a színházi szolgálat mellett adtunk hangversenyeket, most a koncertezés a fő profilunk és emellett játszunk a színházban. Tulajdonképpen mi vagyunk az egyetlen szimfonikus zenekar az országban, amely még ilyen kettős kötődésben él. Mindkét fél jól járt: a színház nem veszítette el a zenekarát, viszont nekünk megadatott a lehetőség, hogy önálló műsorpolitikát és költségvetést alakítsunk ki.

Gy. V. Á.: — A „kettős életnek” azért hátrányai is vannak. Az igényes művek és a könnyedebb műfaj párhuzamos jelenléte a repertoárunkban néha nagyon megterhelő tud lenni. Kár, hogy a színház kevesebb operát játszik. Vészesen

csökken a bemutatók száma, pedig a művészi kapacitás megvolna hozzá. A pénz hiányzik. De előnyét is látom az opera világában való jártasságnak.

◆ Mekkora a zenekar létszáma, költségvetése?

Sz. P.: — Kilencvenen vagyunk, valamennyien főállásban. A várostól 70 millió forintot kapunk, ebben már benne vannak a saját bevételeink is. A Parlament döntése alapján kiosztott állami pénzekből — hasonlóan a többi, vidéken működő zenekarhoz — 18,6 millió forinttal részesülünk. Öt évvel ezelőtt létrehoztunk egy alapítványt, tragikusan korán elhunyt első koncertmesterünk, Gyermán István emlékére. Öt éven keresztül gyűjtöttük a pénzt a számlán — elsősorban a zenekari tagok befizetéseiből —, s így ma már van egy kis tőkénk, amihez nemes célok érdekében hozzá tudunk nyúlni.

Nem kényerem a panaszkodás: tudomásul veszem, hogy van egy adott költségvetési keret, onnyiból kell kijönni. Folyamatosan újítjuk fel hangszerkészletünket, a zenészek ellátmányt kapnak a hangszerek karbantartására. Egyetlen nagy vágyunk maradt ezidáig kielégítetlen: egy igazi hangversenyterem. A város sok évtizedes adóssága ez. Jó lenne, ha a mi életünkben még megvalósulna. Jelenleg a Liszt-teremben bérlünk próbahelyiséget. Nem olcsó mulatság, de a kialakítása szerencsére olyan, hogy akár lemezfelvételt is tudunk benne készíteni. Most cseréljük a zenekar tagjainak „munkaruháját”: a hölgyek új estélyi ruhát, az urak új frakkot kapnak.

Gy. V. Á.: — A zenekar létszáma az induláskor számlált ötven muzikushoz képest ma ideálisnak mondható. — Gondot én csupán a vonósszólam elnöcskedésében látok. Egyetértünk az igazgató úrral abban, hogy egy zenekar tulajdonképpen a társadalom leképezése. Az a jó, ha a nemek aránya kiegyenlített. S nálunk kevesebb a férfi. Tulajdonképpen nem is értem, miért. Nem lehet mindent az anyagiakra fogni.

◆ Ha már itt tartunk, milyenek a jövedelmek?

Sz. P.: — Nyilvánvaló, hogy egyetlen muzikusunk sem fog meggazdagodni az itteni fizetéséből. Közalkalmazotti béreket kapunk, ami egyrészt jó, mert biztonságot teremt, másrészt rossz, mert kaput nyit az egyenlőségi irányába. Hogy el tudjuk ismerni a minőségi munkát, honorálni tudjuk a nagyobb felelősségvállalást — magyarul: hogy ne keveredjen össze a tutlista és a koncertmester megítélése — speciális pótlékkendszert vezetünk be, ami lehetőséget teremt a differenciálásra.

◆ Az elmúlt években több karnagy megfordult a zenekar élén. Hogyan tudták követni a változásokat a muzikusok?

Gy. V. Á.: — Ez egy nagyon érdekes folyamat. Howard Williams indította el új úton a zenekart 1989-ben. Nagyon sok energiát fektetett a

repertoár felfrissítésébe. Köztudomásúlag vonzódik a XX. századi zenéhez, de nem hanyagolta el a klasszikus műveket sem. Úgy tudta instruálni a zenekart, hogy már az első próbán is kiegyenlítődték a technikai különbségek. Ezt úgy értem, hogy olyan műveket választott, amelyek próbája és előadása minden muzsikuss számára örömet okozott. Williams globálisan gondolkodott: ha érezte, hogy görcsössé válna egy-egy nehezebb rész folyamatos próbája, volt benne annyi nagyvonalúság, hogy továbblépjen, s így be tudtuk fejezni a felkészülést. Persze igényes volt, sokat fejlődött keze nyomán a zenekar, de érdekes módon éppen kompromisszumkészsége, a jó pszichológusi képessége lendítette előre a munkát. Utóda, Nicolas Pasquet — aki uruguayi származású, de Németországban él és jelenleg a weimari karmesterképző tanára — eltérő alkat. Ő sokkal több energiát fordít a részletek kidolgozására, s eközben nem hajlandó kompromisszumot kötni. Kezdetben ezért elég feszültek voltak a próbák. Érdekes módon ez a két karnagyai módszer, mentalitás kiegészíti egymást. Maga az a tény, hogy van egy atmoszférateremtő, precíz karmesterünk és egy nagyon szeretett, globálisan gondolkodó vendégkarnagyunk — Williams ugyanis rendszeresen visszajár —, hozzájárult ahhoz, hogy a zenekar ma egészségesebb és jobb, mint valaha.

Sz. P.: — Sok előnye van, ha külföldi a karmester. Friss szemmel látja például a magyar műveket. Magam is megdöbbenem, mennyire másként szól Erkel Hunyadi László-nyitánya Williams vezényletével. Ő lehántotta a műről azokat a sallangokat, amelyeket az elmúlt évszázadban a magyar előadói stílus ráaggatott. Ő csak a kottát látta, s azt valósította meg belőle, amit Erkel odaírt. De hozhatnám példának Bartókot is: nem biztos, hogy magyar előadók játsszák a legjobban, a leghitelesebben Bartók műveit.

◆ Mennyire érzik hátrányát, hogy vidéken élnek?

Gy. V. Á.: — Borzongok ettől a kategorizálástól, hogy vidéki. „Vidéki zenekar”! Ha valaki elköltözik Budapestről, s azután ad egy szép koncertet, megcsodálja a kritika: milyen jól játszik, pedig vidéken él. David Ojsztrah kisebb lett attól, hogy nem Moszkvában élt? Megszokhattuk, hogy aki nem budapesti, annak kétszeresen kell a tehetségét bizonyítani.

Sz. P.: — Éppen a külföldiek állítják, hogy az a fajta profi lelkesedés, ami Magyarországon még tapasztalható, többnyire hiányzik már a világ koncerttermeiben. Zenekarban muzsikálni nemcsak munka, hanem egyfajta misztérium. A jogok és kötelességek egyensúlya. *Itt úgy valósíthatja meg önmagát valaki, ha egyben fel is ad egy keveset az egyéniségéből a mű, a szerző javára.* Szerencsére a mi muzsikusaink még érzik ezt.

◆ Milyen az utánpótlás?

Gy. V. Á.: — Az utánpótlással nincs gond. Zeneművészeti főiskola, egyetemi énekanszék működik a városban, szeretnénk a jó kapcsolatot megőrizni. Most volt nemrég egy emlékverseny Gyermán István emlékére — amiért személyesen is hálás vagyok —, s ez jó alkalmat teremtett arra, hogy végignézzünk a mezőnyön. Inkább a már említett elnöiesedés okoz gondokat, de ezen a téren is érezhető a javulás. Azt szeretnénk elérni, hogy a mi zenekarunk legyen Pécselt a mérce. Hogy rang legyen hozzánk bekerülni.

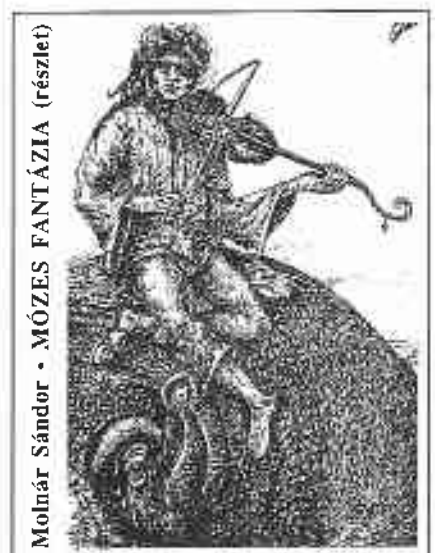
Sz. P.: — Ahhoz, hogy a „vidéki” zenekari élet vonzó legyen, meg kell találnunk a kitörési pontokat. Mi három ilyen találtunk: külföldi fellépések, lemezfelvételek és egy saját fesztivál. Rendszeresen járunk Kölnbe, Nürnbergbe, Bécsbe koncertezni, s ezek valóban igen nívós megmérettetési lehetőségek, nem csupán egyszerű turnék. Ami a lemezt illeti: a hongkongi székhelyű Marco Polo lemeztársasággal vesszük fel Lajtha László összes

szimfonikus művét. Eddig három felvétel készült el, a sorozat hét lemezből fog állni. 1996 augusztusára szeretnénk befejezni. A másik lemez egy régi pécsi adósság: a város múlt századeleji muzsikusanak, Georg Lickl-nek szeretnénk emléket állítani, hogy a Bazilikában őrzött száznegyven műve közül lemezzre játsszuk F-dúr Miséjét és C-moll Requiemjét a müncheni Koch International kiadásában. A Rachmaninov zenekari műveit megőrkítő Hungaroton CD-nket a szakmabeliek bizonyára ismerik.

◆ És a fesztivál?

Sz. P.: — 1991-ben határoztuk el, hogy tíznapos zenekari fesztivált rendezünk Pécselt. Ebből hagyomány lett, s később követőnk akadt Budapesten is. A Liszt Ferenc Kamarazenekarra és a Fesztiválzenekarra gondolok. Július első hetében immár ötödször lesz a zene a főszereplő a városban. Mi magunk négy-öt hangversenyt adunk, s ezt a sorozatot kisebb koncertek tarkítják: dalestek, kórushangversenyek, vonós és fúvós kamarazene. Lesznek hangversenyek a Bazilikában, a színházban és a zsinagógában is. Őrizzük Liszt, Bartók és Kodály pécsi látogatásának emlékét. Jandó Jenő például ugyanazt a repertoárt játssza el a Palatinus Szálló Bartók termében, amelyet Bartók adott elő ugyanitt 1923 októberében.

Havasi János

Pavarottival lép fel a Budapesti Filharmóniai Társaság

Szeptemberben Bartók gálakonzert lesz

Az Operaház zenekarából alakult *Budapesti Filharmóniai Társaság* ebben az évben már több jelentős és sikeres koncertet adott itthon, illetve külföldön. Mindezekről *Lénárd Andor*, a zenekar igazgatója és *Melis Béla*, a Filharmóniai Társaság választmányának elnöke számolt be lapunknak.

Ez év március 9–12-e között a *Magyar Állami Operaház* társulata a németországi Stuttgartban vendégszerepelt *Bizet Carmen* című operájával. A négy előadáson olyan világhírű énekesek szerepeltek, mint *José Carreras* és *Grazyna Alpin*, aki *Carmen* szerepét játszotta. A nagysikerű toltházas előadásokon a Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarát *David Gimenez* vezényelte.

A Filharmóniai Társaság április 30-án főszereplője volt a nemzetközi Pavarotti-énekverseny közép-európai döntője gálakonzertjének, ugyanis a zenekar kísérte a díjazott operaénekeseket. A világhírű tenoristával egyébként nemsokára személyesen is találkozhatnak a zenekar tagjai. Előző számunkban már beszámoltunk arról, hogy *Luciano Pavarottival* lépnek színpadra június 18-án Bécsben, a schönbrunni kastély előtt felállításra kerülő óriási sátorban. A hírek szerint a koncert a *Figaro házassága* nyitányával kezdődik majd, s Pavarottit nem csak a zenekar, de egy vegyeskórus is kísérni fogja. A Budapesti Filharmóniai Társaság zenekara június 16-án utazik Bécsbe, ahol négy összpróbát tartanak majd. A világhírű tenorista koncertjét felfokozott érdeklődés kíséri: a mintegy 16 ezer jegy már hónapokkal ezelőtt elkelt, darabonként 6 ezer schillingért.

A Budapesti Filharmóniai Társaság az őszi idényt is superkoncerttel kezdi. A szeptember 28-án, *Bartók Béla* halálának 50. évfordulójára rendezett gálakonzerten *Marton Évát* kísérik majd, a zenekart pedig *Lukács Ervin* karmester vezényli. A műsoron szerepelnek Bartók azon művei, amelyeket annak idején a Filharmóniai Társaságnak írt, a *Táncszvit*, *Két kép*, *Öt magyar népdal*. Ez utóbbit Bartók a zenekar 80 éves születésnapjára írta, aki maga is *tiszteletbeli tagja* volt a zenekarnak.

(Őszy)

VILÁGSZTÁR A DUNA PALOTÁBAN

Világhírű vendége volt a BM Duna Szimfonikus Zenekarnak. *James Galway* fuvolaművész a Magyar Fuvolás Társaság báljának keretében megrendezett koncerten lépett fel, zenekarunk kíséretével. Számkra óriási megtiszteltetés és nagy öröm volt, hogy olyan muzsikussal játszhattunk együtt, aki a világ első számú zenekaraival koncertezik. Ezért nagy várakozással tekintettünk a próbák elé, de szorongásaink az első pár perc után szertefoszlottak.

Galway nyugalma, derűje, életöröme a zenekarra is átragadt, így a próbák nagyon jó hangulatban teltek. A művész úr egyenrangú partnerként kezelte minket, amelynek eredményeképpen a zenekarnak is sikerült a tudása legjavát nyújtania, és méltó partner-ré válnia.

* * *

Immár hagyománynak számít zenekarunk életében a Waldorf-alapítvány felkérése, így idén negyedik alkalommal veszünk részt jótékonsági koncertjünkön.

Másik nagyon kedvelt feladata már évek óta a zenekarnak *Sass Sylvia* ének-iskolájának növendékhangversenye. Itt olyan fantasztikus fiatal tehetségeket ismerhetünk meg, akik már maguk is művészek, és akiknek a nevével a pályájuk során még biztosan találkozni fogunk.

A megszólaló gyönyörű operaáriákhoz és csilingelő énekhangokhoz méltó környezet a Duna Palota reprezentatív hangversenyterme, amely ideális helyszín lehet családi muzsikáláshoz, és nagyszabású bál rendezvényhez egyaránt. A BM Duna Szimfonikus Zenekar mindig örömmel játszik itt, és reméli, hogy ez a közönség számára is érezhető.

Dóráné Bátki Margit
a zenekar brácsása

James Galway és Székely Ferenc

